

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt I C 319/21 z powództwa M. A. przeciwko D. G. o zapłatę Sąd Rejonowy w Skierniewicach:

1. oddalił powództwo w całości;
2. zasądził od powoda M. A. na rzecz pozwanej 917 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów procesu.

(wyrok k. 68)

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy poczynił ustalenia faktyczne, w oparciu o które wydał kwestionowany wyrok, a które w całości podziela i przyjmuje za własne Sąd II instancji.

(uzasadnienie k. 77-79)

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. brak poczynienia ustaleń przez Sąd I instancji, istotnych dla rozstrzygnięcia, czy kwotę 2500 zł pozwana faktycznie nie otrzymała i nie przeprowadzenie w tym zakresie żadnego dowodu i, mimo braku poczynienia w tym zakresie ustalenia, bezkrytyczne przyjęcie, iż brak istnienia dowodu, że kwota 2500 zł została wydana jest wystarczającym i przesądzającym dowodem, przyjętym przez Sąd I instancji przy rozstrzygnięciu, na to, że wierzytelność powoda w wysokości 2 500 zł nie może być skutecznie dochodzona przed Sądem, z czym powód oczywiście się nie zgadza;

2. art. 6 k.c. polegającym na przyjęciu przez Sąd I instancji, że:

- a) na powodzie ciążył obowiązek udowodnienia wydania przedmiotu pożyczki;

- b) na pozwanej nie ciążył obowiązek udowodnienia, iż kwoty pożyczki nie otrzymała;

a w konsekwencji niezgodne ze stanem rzeczywistym ustalenie i przyjęcie przez Sąd I instancji, iż skuteczne dochodzenie wierzytelności z umowy pożyczki przed sądem zachodzi wtedy i tylko wtedy, gdyby pożyczkodawca (powód) udowodni, że przedmiot pożyczki został wydany pożyczkobiorcy (pозwanej), natomiast wtedy gdy udowodni, że umowa pożyczki nie została unieważniona i że żadna ze stron od niej nie odstąpiła nie stanowi dowodu na istnienie Wierzytelności po stronie powoda.

3. art. 720 k.c. polegające na błędnej wykładni tego przepisu i ostateczne jego niezastosowanie;

4. nieprawidłową ocenę dowodu z kserokopii dokumentu i przyjęcie, że moc dowodowa tego dokumentu jest znikoma;

5. zaniechanie przez Sąd I instancji przeprowadzenia z urzędu dowodu z zeznań powoda i ustalenia istotnego dla rozstrzygnięcia faktu, a mianowicie charakteru prawnego dokumentu (przedłożonej w postaci kserokopii) i jego treści, a ostatecznie uniemożliwienie powodowi udowodnienia faktu istnienia roszczenia o wartości 1400 zł wynikającego z umowy sprzedaży towarów, opisanych w tym dokumencie, zwłaszcza, że oryginał dokumentu jest u pozwanej, a ona sama nie kwestionowała kopii dokumentu, jego treści i podpisu powoda;

6. faktu, że pozwana wezwania do zapłaty pozostawiła bez odpowiedzi i ostatecznie nie nadanie temu faktowi żadnego znaczenia, a wnioskowanie przez Sąd I instancji, że roszczenie powoda nie zostało udowodnione zwłaszcza, co musi wzbudzić zdziwienie, bo powód udowodnił, iż pozwana pismem z dnia 31.05.2021 r oświadczyła o uznaniu w całości roszczenia powoda;

7. naruszenie przepisów procesowych i przeprowadzenie postępowania przy pomocy urządzenia audio wizualnego, gdy w istocie postępowanie to winno zostać rozpoznane na sali sądowej z bezpośrednim udziałem powoda, co doprowadziło do nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności, w ocenie powoda, ostateczne pominięcie dowodu z zeznań pozwanej i świadka A. G., z wniosku powoda o zaprzysiężenie ich;

8. dopuszczenie dowodu z przelewu kwoty 2 500 zł i faktury na kwotę 1 400 zł, których powołanie i przeprowadzenie staje się konieczne, wobec wydanego rozstrzygnięcia przez sąd I instancji, dopiero przed sądem II instancji.

W konkluzji powód wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,
2. zasądzenie kosztów apelacji w całości od pozwanej na rzecz powoda,
3. dopuszczenie dowodu z dokumentu tj. z potwierdzenia przelewu na okoliczność udowodnienia istotnego, dla rozstrzygnięcia, faktu przelania na rzecz pozwanej kwoty 2500 zł i na okoliczność udowodnienia, że pozwana w toku postępowania zeznawała nieprawdę.

(apelacja k. 82-84, k. 95-97)

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik pozwanej wniosła o oddalenie apelacji powoda w całości jako oczywiście bezzasadnej oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm prawem przepisanych.

(odpowiedź na apelację k. 103-105)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Apelacja powoda okazała się niezasadna.

Zdaniem Sądu Okręgowego wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu i jako taki musi się ostać. Podniesione przez apelującego zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podziela zarówno ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji i przyjmuje je, jako własne, jak i dokonaną ocenę prawną.

Sąd Okręgowy pominął dowody, o których dopuszczenie wnosił powód w apelacji, gdyż były spóźnione. W ocenie Sądu Okręgowego skarżący nie udowodnił, iż potrzeba powołania się na nie wynikała dopiero po zakończeniu postępowania przed Sądem I instancji. Za nowe fakty i dowody w rozumieniu art. 381 k.p.c. należy uznać takie, które nie istniały wcześniej lub o których istnieniu stronie nie było wiadomo w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji. W świetle uregulowań art. 381 k.p.c., strona, która powołuje w postępowaniu apelacyjnym nowe fakty lub dowody powinna wykazać, że nie mogła ich powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji lub że potrzeba powołania się na nie wynikała później. Strona powinna przynajmniej uprawdopodobnić wystąpienie okoliczności, o których mowa w art. 381 k.p.c. dotyczyły zdarzeń, które zaistniały po wydaniu orzeczenia przez sąd I instancji, a więc ich powołanie w tamtym postępowaniu nie było możliwe (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12 lutego 2019 roku, I AGa 317/18, publ. LEX nr 2693434). W niniejszej sprawie powód nie uprawdopodobnił, by konieczność dopuszczenia dowodów z wydruku przelewu oraz faktury VAT wystąpiła dopiero po wydaniu wyroku przez Sąd I instancji – mógł je przedłożyć wcześniej na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. Potrzeba powołania dowodu nie może być bowiem reakcją na niekorzystne dla strony rozstrzygnięcie. Z tych przyczyn wniosek powoda podlegał oddaleniu.

Podniesiony przez powoda zarzut naruszenia art. 6 k.c. okazał się niezasadny. W ramach postępowania dowodowego Sąd I instancji, wbrew twierdzeniom skarżącego, nie dokonał przerwania ciężaru dowodu na stronę powodową w kwestii udowodnienia okoliczności wydania przedmiotu pożyczki. Stosownie bowiem do treści wskazanego przepisu,

ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. To na stronach ciąży bowiem obowiązek przedstawienia dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Wskazany powyżej ciężar dowodu w znaczeniu materialnym uzupełnia ciężar dowodu w znaczeniu formalnym wyrażony w art. 232 k.p.c., zgodnie z treścią którego strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 293/07, ciężar udowodnienia faktu należy rozumieć z jednej strony jako obarczenie strony procesu obowiązkiem przekonania sądu dowodami o słuszności swoich twierdzeń, a z drugiej konsekwencjami poniesienia realizacji tego obowiązku, lub jego nieskuteczności. W przedmiotowej sprawie to w interesie powoda było wykazanie, iż zawarł z pozwaną umowę pożyczki oraz, że ją wykonał tj. wydał pozwanej przedmiot pożyczki czyli pieniądze w kwocie 2500 zł, gdyż to wykazanie tych okoliczności było podstawą skutecznego dochodzenia roszczenia – Sąd I instancji rozstrzygając przedmiotową sprawę nie dopuścił się więc naruszania art. 6 k.c. przyjmując, iż to powoda obciążał obowiązek udowodnienia wydania przedmiotu pożyczki pozwanej.

Mając na względzie powyższe należy zauważyć, iż w zakresie wydania przedmiotu pożyczki, pomimo wyraźnego kwestionowania przez pozwaną tej okoliczności, powód nie przedłożył jakiegokolwiek dowodu np. pokwitowania, dowodu przelewu, czy też nie zaoferował dowodu z zeznań świadka, jeśli żaden dokument nie został wytworzony na potwierdzenie tej okoliczności. Tym samym nie jest też zasadne zarzucanie Sądowi I instancji, iż w tym zakresie nie poczynił jakichkolwiek ustaleń, jeśli okoliczności te nie zostały udowodnione.

Sąd I instancji nie naruszył też przepisu art. 720 k.c. przy wydanym rozstrzygnięciu. Zgodnie z art. 720 k.c. obejmującym uregulowanie umowy pożyczki, dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Zatem wierzycelność po stronie powoda powstałaby dopiero po wydaniu przedmiotu pożyczki. Zawarcie przedmiotu pożyczki powoduje jedynie powstanie roszczenia po stronie pożyczkobiorcy o wydanie przedmiotu pożyczki, które w przedmiotowej sprawie przyjmowałoby charakter żądania wypłaty oznaczonej sumy pieniężnej. Powód w ramach postępowania pierwszoinstancyjnego nie podjął inicjatywy celem udowodnienia twierdzenia, że wydał przedmiot pożyczki, mimo że wywodził z tej okoliczności skutki prawne w postaci roszczenia zwrotu przedmiotu pożyczki, z tych też względów nie przysługiwało mu skutecznie żądanie zwrotu tej samej ilości pieniędzy w oparciu o art. 720 k.c.

Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd I instancji dokonał też prawidłowej w świetle art. 233 § 1 k.p.c. oceny dowodów mających znaczenie dla żądania zapłaty kwoty 1400 zł z tytułu wykonanej naprawy pojazdu. Także dla Sądu Okręgowego przedłożona kopia faktury jest mało czytelna, a ponadto stanowi kserokopię jedynie części faktury – nie skopiowano bowiem jej istotnej części w zakresie numeru faktury, sposobu zapłaty i terminu zapłaty, które to okoliczności nie pozwalają nawet zweryfikować tej faktury pod kątem formalnych wymogów dotyczących wystawiania faktur w prawie podatkowym oraz jej zaksięgowania. Należy jednak stanowczo podkreślić, iż nawet spełnienie wymagań formalnych dla faktury VAT nie nadaje jej szczególnej mocy dowodowej w postępowaniu cywilnym, co słusznie zauważył Sąd I instancji. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał fakt, iż faktura VAT stanowi dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c. (wyrok SN z 7.11.2007, II CNP 129/07, Lex nr 621237; postanowienie SN z 05.07.2019, IV CSK 625/18, Lex nr 2692217). Tym samym nie korzysta ona z prawnego domniemania prawdziwości, które przysługuje dokumentom urzędowym, zaś sąd może ocenić jej wiarygodność i moc dowodową według własnego przekonania, zgodnie z art. 233 k.p.c. Sąd Okręgowy natomiast w pełni zgadza się z oceną dokonaną przez Sąd I instancji iż nawet gdyby powód przedstawił oryginał faktury VAT, to przedmiotowy dokument dowodziłby jedynie tego, że powód wystawił fakturę określonej treści, gdyż na fakturze tej brak jest podpisu pozwanej - sam w sobie nie stanowiłby więc dowodu z wydania towaru i powstania wymagalnego roszczenia o zapłatę, jeśli pozwana tej okoliczności przeczyła.

Wbrew twierdzeniom skarżącego brak jest też podstaw do przyjęcia, iż brak reakcji pozwanej na wezwanie jej do zapłaty dochodzonej pozwem należności świadczy o zasadności dochodzonego roszczenia – takie wnioskowanie nie jest bowiem ani logiczne ani zasadne w świetle doświadczenia życiowego, gdzie często także żądania bezpodstawne, niezasadne pozostawia się bez odpowiedzi. Za zasadnością roszczenia powoda nie przemawia też stanowisko pozwanej

zawarte w piśmie z dnia 31 maja 2021 roku, co do której kwestii Sąd I instancji szeroko odniósł się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z powyższym stanowiskiem zgadza się też w pełni Sąd Okręgowy. Nie powielając przedłożonych przez Sąd I instancji w tej kwestii argumentów należy tylko przypomnieć, iż pozwana w piśmie z dnia 31 maja 2021 roku zakwestionowała fakt posiadania wobec powoda jakichkolwiek zobowiązań pieniężnych i zaprzeczyło twierdzeniom powoda. W tym kontekście nie ulega wątpliwości, iż zgłoszone przez pozwaną oświadczenie o potrąceniu miało charakter jedynie obronny, na wypadek uznania przez sąd roszczenia powoda za uzasadnione, z pewnością nie mogło być poczytywane za uznanie długu.

Nie można również zgodzić się z twierdzeniami powoda zawartymi w apelacji, jakoby Sąd I instancji zobowiązany był do przeprowadzenia dowodu w związku z wyżej wskazanymi okolicznościami z urzędu. (...) dowodowa w ramach postępowania cywilnego spoczywa przede wszystkim na stronach. Art. 232 k.p.c. wskazuje, że sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę, jednak niniejszy przypadek ma charakter wyłącznie wyjątkowy. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie I AGa 130/19 (LEX nr 3147181) sąd podejmuje z urzędu inicjatywę dowodową jedynie w sytuacjach szczególnych np. gdy strony zmierzają do obejścia prawa, w wypadku procesów fikcyjnych oraz w razie rażącej nieporadności strony działającej bez profesjonalnego pełnomocnika, która nie jest w stanie przedstawić środków dowodowych w celu uzasadnienia swoich twierdzeń. Sąd we wskazanym orzeczeniu podkreślił, że ostatni przypadek zachodzi tylko wtedy, gdy strona, mimo niezbędnych pouczeń uzyskanych na podstawie art. 5 k.p.c., nie jest w stanie przedstawić środków dowodowych w celu uzasadnienia swoich twierdzeń. (...) dowodowa sądu nie ma na celu "wyręczenia" stron sporów. Co do zasady, to strony, jako zainteresowane uzyskaniem korzystnego dla nich orzeczenia, powinny pamiętać o konieczności właściwego przygotowania się do sporu. Ponadto, zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 8 lipca 2020 r. w sprawie I AGa 72/19 (LEX nr 3044496) przyjął, że możliwość przeprowadzenia przez Sąd dowodu z urzędu ma charakter wyłącznie wspierający i wykorzystywana może być jedynie w sytuacjach wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach. Nie może jednak w żadnym przypadku prowadzić do zastępowania strony w spełnianiu jej obowiązków, tym bardziej, iż roszczenie powoda związane ze zwrotem kosztów części za naprawę pojazdu było związane z prowadzoną przez powoda działalnością gospodarczą, brak jest zatem podstaw aby Sąd I instancji zastępował inicjatywę dowodową stron własnym działaniem.

Bezzasadny jest również zarzut naruszenia przepisów procesowych poprzez przeprowadzenie rozprawy w trybie zdalnym. Niniejszy tryb został przewidziany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842, z późn zm.) Zgodnie z treścią zawiadomienia z dnia 8 lipca 2021 r. (doręczonego dnia 15 lipca 2021 r.) powód został powiadomiony o terminie oraz sposobie przeprowadzenia rozprawy. Został również pouczony o możliwości zapewnienia przez sąd możliwości udziału w posiedzeniu zdalnym w budynku sądu, jeżeli strona lub osoba wezwana wskaże we wniosku, że nie posiada urządzeń technicznych umożliwiających udział w posiedzeniu zdalnym poza budynkiem sądu. Powód w wiadomości e-mail z dnia 17 sierpnia 2021 r. wyraził zgodę na przeprowadzenie rozprawy w trybie zdalnym i zwrócił się z prośbą o przesłaniu linku do oprogramowania pozwalającego uczestniczyć w rozprawie zdalnej. Odnośnie samej rozprawy zdalnej z dnia 19 sierpnia 2021 r., z treści protokołu, jak i z nagrania zarejestrowanej rozprawy na płycie CD nie wynika, aby powód w jej trakcie zgłaszał jakiegokolwiek problemy techniczne, czy trudności z odbiorem obrazu i dźwięku – świadczy o tym chociażby fakt, iż na pytania przewodniczącego, czy zgłasza inne środki dowodowe, powód odpowiedział przecząco.

W świetle powyższego apelacja powoda podlegała oddaleniu zgodnie z treścią art. 385 k.p.c. jako bezzasadna.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 oraz § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) zasądzając od powoda M. A., który przegrał postępowanie apelacyjne w całości, na rzecz pozwanej D. G. kwotę 450 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej.